

Reform av masterstudiet i rettsvitenskap – høringsuttalelse fra kursansvarlig i Rettsstat og menneskerettigheter (RM)

## 1 Generelt

Undertegnede har hatt samtaler med kursansvarlig i NIRI, C Franklin. Jeg oppfatter at vi i det store og hele er enig i det som kommer til uttrykk i dette notatet. Vi sender likevel hvert vårt.

Jeg er enig i det jeg oppfatter som det sentrale formålet med reformen; en bedre samordning av fag som naturlig hører sammen. *NIRI* og *RM* hører naturlig sammen. Jeg tiltrer den begrunnelse som er gitt i dekanatets diskusjonsnotat (s. 9). I tillegg til å gi større læringsutbytte åpner en slik samordning også for en reduksjon av antallet eksamener. (Franklin og jeg vil komme tilbake til detaljer her.) Jeg er samtidig av den oppfatning at det ikke bør gjøres større endringer i fagene enn dette overordnede formålet tilsier.

Menneskerettsfaget har også en side mot rettergang, særlig *straffeprosess*. En bedre samordning også mellom disse fagene vil være en fordel (se 4 nedenfor).

## 2 Plassering NIRI/MR

*RM* er i dag plassert på tredje studieår, *NIRI* på andre. I dekanatets diskusjonsnotat er det foreslått at et nytt fusjonert *NIRI/RM*-fag enten plasseres på første eller andre studieår. *RM* (og *NIRI*) er krevende fag og bør ikke komme så tidlig som på første studieår. Studentene bør ha lært en del 'tradisjonell' norsk rett først. Særlig vil det være en stor fordel om man har vært gjennom forvaltningsretten. Da får man bedre forutsetninger for å forstå både de begrensningene myndighetene er underlagt (forvaltningsinngrep, legalitets- og forholdsmessighetsprinsipp) og de forventninger om positive handle- og yte-plikter, som er sentralt i *MR*-faget.

-> Foretrukket justering av dekanatets diskusjonsnotat Alt. 1 (s. 9) : 122 og 124 flyttes til 1. år vår, Forvaltningsrett flyttes til den ledige plassen (2. år høst) og *NIRI/MR* til 2. år vår).

## 3 Innhold NIRI/RM

I dagens modell er (som det ligger i navnet) norske og internasjonale rettslige *institusjoner* hovedfokuset i *NIRI*. Slik bør det fortsatt være. Og dette bør (fortsatt) komme først i de(t) nye samordnede faget/fagene. (Franklin vil gi ytterligere synspunkter her.) Det er likevel grunn til å oppgradere behandlingen av EMD som – fsva. det rent institusjonelle – er noe stemoderlig behandlet både på *NIRI* og *RM*-faget.

I en naturlig forlengelse av behandlingen av de internasjonale organer ligger behandlingen av nasjonale domstolars kontroll med at lovgivning og forvaltning holder seg innenfor de rammer som oppstilles i internasjonale og forfatningsrettslige regler (bl.a. nåværende *RM*-lærebok kap. 6). Dette

danner så en naturlig overgang fra det institusjonelle til det materielle – som er hovedfokus i RM-faget: Det nærmere innhold i de enkelte sivile og politiske rettigheter.

I dekanatets diskusjonsnotat foreslås det at fagene NIRI og RM (tilnærmedesvis) beholder dagens vektall. Det muliggjør å behandle rettighetene stort sett som i dag. På grunn av den innbyrdes sammenhengen (f.eks. mellom tortur, umenneskelig behandling og andre mildere integritetsinngrep; ytrings-, forsamlings- og organisasjonsfrihet; eller ytringsfrihet og personvern), er dette også en klar fordel for forståelsen. Detaljene her vil Franklin og jeg komme tilbake til.

En studiepoengmessig justering kan være mer aktuelt ved en eventuell samordning mellom RM og straffeprosess.

#### **4 Forholdet mellom RM og Straffeprosess**

En betydelig del av faget Rettsstat og menneskerettigheter omhandler i dag overordnede prosesskrav, særlig til straffeprosessen (EMK artikkel 6/Grl. § 95 og EMK artikkel 5/Grl. § 94). Dette er viktige emner, som både EMDs og Høyesteretts praksis er full av. Det vil være helt forfeilet å ta dette ut av eller nedprioritere i studiet. Men det er fullt mulig å fordele tematikken bedre mellom fagene RM (som fusjonert med NIRI) og straffeprosess/rettergang. Hovedprinsippene behandles da i førstnevnte fag, de mer detaljerte (men like fullt overordnede) kravene (noe forenklet: EMK artikkel 6.2 og 6.3) i sistnevnte.

Med utgangspunkt i gjeldende pensum (i RM) vil en slik 'flytting' medføre ca. 70 siders reduksjon i RM/NIRI-faget og en tilsvarende økning i prosessfaget. Det er da rimelig med tilsvarende studiepoeng-justeringer. (Jeg er nemlig helt enig med de prosess-fagansvarlige i at en økning i prosessfaget bør ledsages av 'friske' studiepoeng.)

Jørgen Aall